

JÓZEF MARCINIAK

W dniu 24 kwietnia 1971 roku zmarł dr Józef Marciniak, pracownik naukowy Zakładu Archeologii Małopolski IHKM PAN w Krakowie, sekretarz Komisji Archeologicznej Oddziału PAN w Krakowie, zasłużony badacz pradziejów i organizator życia naukowego. Urodził się 9 III 1906 roku w Krakowie. Tu też uczęszczał do gimnazjum, a później na Uniwersytet Jagielloński studiując w latach 1926—1930 geografię i archeologię. W roku 1931 otrzymał dyplom magistra w zakresie geografii, a w rok później w zakresie archeologii. Jeszcze jako student uczestniczył w latach 1929—1930 w wielkiej kampanii wykopaliskowej w Złotej, pow. Sandomierz. W ramach tej ekspedycji prowadził także prace w Samborcu i Zulkowie, pow. Sandomierz. W roku 1933 zostaje zatrudniony jako asystent w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie, z ramienia którego bierze udział w licznych pracach terenowych, m. in. na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Lubomiu, pow. Rybnik, i w Dawidgródku, pow. Stolin. Kieruje też samodzielnie wieloma akcjami wykopaliskowymi, m. in. na cmentarzysku późnolatańskim w Wilanowie koło Warszawy i na nekropolach z okresu rzymskiego w Judzikach, Dworach i Bargłowie, pow. Augustów. Prowadzi liczne badania zwiadowcze na Mazowszu i Podlasiu.

Wybuch II wojny światowej przerywa jego działalność naukową na przeszło 6 lat. Jako uczestnik kampanii wrześniowej dostaje się do niewoli niemieckiej i przebywa do zakończenia wojny w Oflagu w Murnau. W roku 1946 wraca do kraju i osiedla się w Szczecinie. Tu od razu włącza się w nurt odbudowy kraju. W 1947 r. rozpoczyna wraz z mgr. Tadeuszem Wieczorowskim badania wykopaliskowe na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie. Od lutego 1949 r. pracuje na stanowisku kustosa w Muzeum Pomorza Zachodniego. Przyczynia się walcnie do zorganizowania w nim działu archeologicznego. Wkrótce zostaje dyrektorem tegoż muzeum. Organizuje szereg wystaw objazdowych w województwie szczecińskim i koszalińskim.

W r. 1952 wraca do Krakowa i tu obejmuje kierownictwo prac wykopaliskowych w Nowej Hucie. W tym samym roku uzyskuje stopień doktora w zakresie archeologii na Uniwersytecie Jagiellońskim. W rok później zostaje mianowany kierownikiem nowo organizowanego oddziału Państwowego Muzeum Archeologicznego w Nowej Hucie. W marcu 1954 r. rozpoczyna pracę w Zakładzie Archeologii Polski (dziś Małopolski) IHKM PAN w Krakowie. Po reaktywowaniu Komisji Archeologicznej Oddziału PAN w Krakowie w 1956 r. zostaje wybrany jej sekretarzem. Funkcję tę pełnił nieprzerwanie aż do śmierci. Brał udział w kilkuletniej kampanii wykopaliskowej w Igołomi, pow. Proszowice, kierował badaniami na cmentarzysku z okresu latańskiego w Korytnicy, pow. Jędrzejów, oraz na lessowej osadzie kultury łużyckiej w Witowie, pow. Kazimierza Wielka. Jego dorobek naukowy obejmuje ponad 90 pozycji bibliograficznych, z których do najważniejszych

należy praca pt. *Cmentarzysko ciałopalne z okresu późnolateńskiego w Wilanowie koło Warszawy* („Materiały Starożytne”, t. II), a ponadto m. in. *Cmentarzysko szkieletowe z okresu wczesnośredniowiecznego w Strzemieszycach Wielkich, pow. Będzin* („Materiały Wczesnośredniowieczne”, t. V), *Z badań nad wczesną fazą kultury wenedzkiej* („Archeologia Polski”, t. X). Zainteresowania metodyczne znalazły wyraz m. in. w pracy pt. *Zagadnienie planigrafii dla badań archeologicznych* („Archeologia Polski”, t. IV). Na ten ostatni temat przygotowywał obszernie studium. Z popularnych szkiców należy wymienić *Pradzieje Nowej Huty, Igołomi i Witowa* (seria Nauka dla Wszystkich, Oddział PAN w Krakowie). Swymi studiami obejmował więc szeroką problematykę zarówno w sensie czasowym, jak i przestrzennym przy pewnej jednak koncentracji nad zagadnieniami okresu lateńskiego; posiada też poważne zasługi dla znajomości tej epoki.

Przez ponad 40 lat uczestniczył aktywnie w pomnażaniu dorobku polskiej archeologii. Jej najlepsze tradycje, doświadczenia terenowe i etykę naukową przekazywał młodemu pokoleniu badaczy. Do ostatnich lat, mimo pogarszającego się zdrowia, dawał przykłady zapału i poświęcenia we wszelkiego rodzaju akcjach naukowych.

Jan Machnik

